

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Министарство комуникација и транспорта
Дирекција за цивилно ваздухопловство

А

С

Д

Ж

В

**ПРАВИЛНИК О УСЛОВИМА И НАЧИНУ
КОРИШТЕЊА ЛЕТИЛИШТА**

Датум: 24. јануар 2007. године
Референтни број: 02-292.3-78-1/07
Језик: српски

На основу члана 16., став 1., Закона о управи ("Службени гласник БиХ", бр. 32/02), те члана 6. став 1. Закона о ваздухопловству БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 2/04), генерални директор Дирекције за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине доноси

ПРАВИЛНИК

О УСЛОВИМА И НАЧИНУ КОРИШТЕЊА ЛЕТИЛИШТА

ДИО ПРВИ - УВОДНЕ НАПОМЕНЕ

Члан 1.

(Предмет)

Овим Правилником уређују се основни услови које треба да испуњава летиште у односу на: локацију, физичке карактеристике оперативних површина, равни ограничења препрека, означавање оперативних површина, обезбјеђење летења, начин добијања потврде оператора летишта и кориштење и одржавање летишта ради безбједног провођења ваздухопловних операција на истом.

Члан 2.

(Појмови)

- (1) **Летиште** је одређен простор на земљи (укључујући објекте, опрему и инсталације) намијењен за полијетање, слијетање, кретање по земљи, и смјештај летјелица, опреме и особља ради провођења спортских, привредних и других ваздухопловних активности;
- (2) **Посебно летиште-терен**, је одређен простор на земљи који задовољава услове за повремено обављање спортских активности са ултра лаким летјелицама и летјелицама за слободно летење.
- (3) **Оперативне површине** - површине за кретање су дио летишта који се користи за полијетање, слијетање, вожење и боравак летјелица;
- (4) **Потврда за кориштење летишта** је докуменат који издаје Дирекција за цивилно ваздухопловство Босне и Херцеговине особи која испуни услове за кориштење летишта;
- (5) **Оператор летишта** је особа којој је издата потврда и рјешење за кориштење летишта;
- (6) **Приручник за кориштење летишта**, је докуменат кога израђује оператор летишта, у коме су представљени технички подаци о летишту, начин и процедуре кориштења летишта ради организованог и безбједног провођења ваздухопловних активности;
- (7) **Референтни код аеродрома 1А**, подразумијева дужину полетно - слетне стазе мању од 800 метара, распон крила авиона до 15 метара и ширину стајног трапа авиона до 4, 5 метра. Одређује се према ИСАО Анекс 14 први дио за сваки аеродром према утврђеним критеријимал;
- (8) **Полетно-слетна стаза са коловозним застором** је стаза која је прекривена асфалтом или бетоном;
- (9) **Полетно-слетна стаза без коловозног застора** је стаза са травнатим или стабилизованим застором.

Члан 3.

(Врсте Летишта)

- (1) Према намјени летишта се разврставају у:
  - а) **спортска летишта** на којима се проводе спортске и аматерске ваздухопловне активности: летење авиона, хеликоптера, једрилица, змајева, балона, скакање падобраном и др.
  - б) **привредна летишта**, на којима се проводе ваздухопловне активности ради пружања услуга из ваздуха: запрашивање, гашење пожара, извиђање и патролирање и др.
  - ц) **посебна летишта-терени**, за летење летјелица посебне категорије, ултра лаких летјелица и летјелица за слободно летење: параглајдери, падобрани, змајеви, балони, моделарске активности и др.

---

(2) Према врсти застора полетно - слетне стазе летишта могу бити са коловозним застором (асфалт или бетон) и без коловозног застора (трава и стабилизован терен).

(3) Према времену кориштења летишта могу бити стална и привремена.

Члан 4.

(Операције на летишту)

(1) На летишту се могу проводити ваздухопловне операције у повољним метеоролошким условима, по правилима за визуелно летење дању и ноћу ради:

- a) провођење редовних спортских и аматерских ваздухопловних активности;
- b) обуке ваздухопловног особља за стицање спортских дозвола и овлаштења;
- c) обука професионалних пилота на визуелним условима (VFR);
- d) авио- такси превоза и панорамског летења;
- e) пружање услуга из ваздуха;
- f) превоза за сопствене потребе;
- g) друге ваздухопловне активности зависно од услова на летишту и опремљености истог.

(2) Намјена летишта и врста ваздухопловних операција које ће се проводити на летишту одређују се у Приручнику за кориштење летишта.

Операције наведене у ставу (д) и (е) проводе се на начин и под условима које прописује БХ ДЦА.

ДИО ДРУГИ. - ОСНОВНИ УСЛОВИ КОЈЕ ТРЕБА ДА ИСПУЊАВА ЛЕТИЛИШТЕ

Члан 5.

(Локацијски захтјеви)

(1) Летиште се треба налазити на довољној удаљености од природних и вјештачких препрека (ријеке, канали, куће, путеви, жељезничка пруга, далеководи, дрвеће и друго), да простор испуњава захтјеве и стандарде за размјештај маневарских површина и објеката и осигурава довољну висину надвишавање препрека;

(2) Локација летишта, прије стављања летишта у функцију треба бити у потпуности испитана са: топографског, метеоролошког, навигацијског, геолошког, хидротехничког, саобраћајног и урбаног аспекта и мора бити прилагођено најповољнијим условима искориштења;

(3) Све активности на летишту од планирања, изградње до стављања у функцију, требају бити усаглашене са локалном средином, као и настављене током провођења даљњих активности;

(4) Активности на летишту морају задовољавати стандарде заштите човјекове средине, посебно нивоа буке.

Члан 6.

(Физичке карактеристике оперативних површина)

(1) Минимални услови које треба да испуњавају физичке карактеристике оперативних површина на **спортском и привредном летишту** требају одговарати релевантном коду аеродрома 1А. према ИСАО Анекс 14. први дио.

(2) Површина мора бити стабилована (сува ливада, пашњак, асфалт, бетон и сл.); да је оцједита, односно није подводна;

(3) Ширина основне стазе летишта не смије бити мања од 60 метара и на њој се не смију налазити препреке које могу угрозити безбједност летења;

---

(4) Основна стаза летишта мора бити на оба краја дужа најмање по 30 метара од дужине полетно-слетне стазе;

(5) Дужина полетно-слетне стазе са коловозним застором мора бити једнака дужини залета за полијетање која је потребна за одређени тип ваздухоплова под његовим највећим оптерећењем, увећаној за сваких 300 метара надморске висине за 7% и за сваки 1°C референтне температуре изнад 15° за 1%.

Дужина залета за полетно слетну стазу без коловозног застора, при максималном оптерећењу у полијетању увећава се за 20%.

Дужина полетно-слетне стазе за привредна и спортска летишта не смије бити мања од 600 метара.

(6) Ширина полетно-слетне стазе без коловозног застора мора бити најмање 30 метара, а са коловозним застором 18 метара.

(7) Равност површине полетно-слетне стазе без коловозног застора не смије одступати за више од 5 центиметара, мјерено равњачом дужине 3 метра, по читавој дужини и ширини полетно-слетне стазе.

(8) Равност површине полетно-слетне стазе са коловозним застором не смије одступати за више од 3 центиметра, мјерено равњачом дужине 3 метра, по читавој дужини и ширини полетно-слетне стазе;

(9) Највећи уздужни и попречни нагиб полетно-слетне стазе без коловозног застора не смије бити већи од 3%; а са коловозним застором 2%;

(10) Носивост полетно-слетне стазе и стазе за вожење треба бити одговарајућа за највећу дозвољену тежину референтног авиона у вожењу и полијетању, а заштитни појас основне стазе да смањи ризик оштећења авиона ако излети са полетно-слетне стазе;

(11) За појединости које нису утврђене овим чланом примјењују се стандарди ИКАО Анекс 14, први дио;

(12) Шематски приказ димензија за спортско и привредно летиште дат је у прилогу бр 1. овога Правилника;

(13) Физичке карактеристике површина на **посебном летлишту-терену** прописују се правилником о летењу ултра лаких летјелица и утврђују за сваки терен појединачно зависно од врсте активности које се планирају проводити.

Минимална дужина полетно-слетне стазе са колничким застором треба бити 200м а без колничког застора 300м.

Минимална ширина полетно-слетне стазе са колничким застором треба бити 15м а без колничког застора 30м.

Члан 7.

(Равни ограничења препрека)

(1) Димензије и нагиби прилазне, одлетне, прелазне, унутрашње и конусне равни требају најмање одговарати референтном коду аеродрома један (1) по ИКАО Анекс 14, први дио. За веће референтне кодове аеродрома, површине ограничења утврђују се према ИКАО Анекс 14, први дио;

(2) Прилазна и одлетна раван почиње на 30м од прага полетно - слетне стазе са дужином унутрашњег руба 60 м не може бити већа од 5% 1:20 нагиба на дужини од 1600 м са дивергенцијом бочних ивица 10%;

(3) Прелазна (бочна) унутрашња раван почиње на 30м са обје стране полетно - слетне стазе и протеже до унутрашње хоризонталне равни и не може имати већи нагиб од 20% (1:5);

(4) Унутрашња хоризонтална раван почиње 45м изнад летишта и радијуса од 2000м од референтне тачке или прагова полетно- слетне стазе;

(5) Конусна раван наставља се на унутрашњу хоризонталну раван до висине 35м и под нагибом 5% (1:20);

---

(6) Кроз прилазну, одлетну и прелазну раван не смију продирати препреке које би могли угрозити безбједност летења, односно уколико пробијају потребно је утврдити ограничења за кориштење летишта;

(7) Изградња и постављање објекта, инсталације и уређаје на подручју летишта као и објекта ван подручја летишта који могу утицати на безбједност летења (антенски стубови, димњаци, торњеви, далеководи, дрвеће и др.) морају бити прописно означени, а ознаке за уочавање морају се одржавати у исправном стању;

(8) Објекти и уређаји унутар појаса основне стазе морају бити ломљиви и са ограниченом висином не већом од 0,5 м изнад нивоа земљане подлоге и не ближе од 15 м од руба полетно-слетне стазе;

(9) Шематски приказ површина ограничење препреке дат је у прилогу број 2. овога Правилника.

Члан 8.

(Означавње оперативних површина)

(1) Оперативне површине на летишту за вријеме летења морају бити означене. Означавње се врши: заставицама, пирамидама, стожцима, бојама, тракама и угаонцима.

(2) Зависно од опремљености летишта и начина кориштења, означавње површина може бити за дневну и ноћну употребу.

Члан 9.

(Дневно означавње површина)

(1) Полетно - слетна стаза без коловозног застора обиљежава се ознакама које могу бити непокретне или покретне. Непокретне ознаке су угаоници и траке, а покретне заставице, пирамиде и стожци.

(2) Када се обиљежавање полетно - слетне стазе врши непокретним ознакама, прагови полетно - слетне стазе обиљежавају се угаонцима чија дужина кракова износи 6 метара, а ширина 1 метар. Ивице полетно - слетне стазе обиљежавају се тракама дужине 4 метра, а ширине 1 метар, које се постављају на сваких 50 метара. Угаоници и траке израђују се од шљунка, туцаника и другог погодног материјала и боје се бијелом бојом. Угаоници и траке морају бити у нивоу са околним тереном (прилог број 3.).

(3) Када се обиљежавање полетно - слетне стазе врши покретним ознакама, на углове прага полетно - слетне стазе поставља се по једна црвена заставица. Бочне ивице, полетно - слетне стазе обиљежавају се црвено бијелим заставицама које се постављају на размаку од 50 метара, у дужини до половине полетно - слетне стазе. Димензије заставица износе 50цм x 40 цм.

(4) Стаза за вожење обиљежава се жутим заставицама у размацама од 50 м и то најмање једна ивица стазе.

(5) Препреке и друга опасна мјеста изван полетно - слетне стазе која могу угрозити безбједност летења обиљежавају се црвеним заставицама.

(6) Простор за паркирање ваздухоплова обиљежава се жутим заставицама.

(7) Ако се користе ознаке у облику стожца, пирамида и сл. ради бољег уочавања бочних граница, исте морају бити контрастно обојене са наранџастом, бијелом или црвеном бојом, лако ломљиве конструкције и довољно ниски да осигурају слободан простор за елисе летјелица (прилог број 3.).

(8) Полетно-слетна стаза са коловозном зазором обиљежава се ознакама бијеле боје. Морају се минимално означити прагови за стазе ширине до 30 м, а за стазу са ширином преко 30 м, и средишња линија и ивице.

Члан 10.

(Ноћно означавње површине)

(1) Свијетла за ноћно означавње површина могу бити стална (уграђена у застор) и покретна (преносива);

(2) На полетно - слетној стази морају бити постављена:

-
- свијетла прага са 6 зелених сијалица;
  - свијетла краја са 6 црвених сијалица;
  - свијетла ивица бијела постављена са обје стране у једнаким размацама од 60 м и највећим одстојањима од ивице 3 м (прилог број 5.);
- (3) Стаза за вожење обиљежава се плавим сијалицама у размацама од 60 м најмање на једној ивици;
- (4) Стајанка авиона обиљежава се плавим сијалицама;
- (5) Препреке и забране обиљежавају се црвеним сијалицама
- (6) Препоручује се и постојање прилазних свјетала скраћене верзије од 420 м.

Члан 11.

(Показивачи и сигнални уређаји)

Летилиште за вријеме кориштења мора бити опремљено:

- a) једним показивачем правца вјетра (кобасица);
- b) показивачем правца слијетања;
- c) сигналним средствима (сигнални - ракетни пиштољ и рефлектор преносног типа ако се летилиште користи ноћу);
- d) свијетлосни фар ако се летилиште користи ноћу, са бијелим свијетлом, уочљив са свих праваца и свијетли 12-20 пута у минути;
- e) свијетлосни показивач нагиба слијетања (АРАПИ), на једној страни полетно - слетне стазе. Препоручује се посебно за летилиште на коме се проводи интензивна летачка обука ноћу.

Члан 12.

(Показивач правца вјетра)

- (1) Показивач правца вјетра треба бити направљен од тканине бијеле, наранџасте или комбиноване црвенобијеле боје, цилиндричног облика, најмање дужине 3, 6м и промјера на ширем крају најмање 0, 9м, а на ужем 0, 5м.
- (2) Треба бити потпуно уочљив код полијетања и слијетања, постављен на јарбол висине 5-6м бочно од полетно - слетне стазе на растојању од 40м, по могућности у равни слијетања зракоплова. Ноћу треба бити освијетљен. Зависно од услова на летилишту, постављање показивача може бити ријешено и на други начин.
- (3) Положај показивача треба бити означен кружном траком промјера 7м, ширине 0, 5м у чијој средини је јарбол (прилог број 6).

Члан 13.

(Показивач правца слијетања)

- (1) Показивач правца слијетања обавезно се користи на летилишту гдје није извршено означавање правца протезања полетно - слетне стазе. Облика је слова "Т", висине 4м, ширине 4м, дебљине 0, 4 м (прилог број 6.);
- (2) Израђује се од тканине бијеле или наранџасте боје зависно гдје је боље уочљив у односу на подлогу. Ако се летилиште користи ноћу показивач правца слијетања треба бити освијетљен или оивичен бијелим свијетлима, са размаком од 1м на цијелој дужини и ширини од 4м.

Члан 14.

(Сигнална средства)

---

(1) Летилиште за вријеме кориштења мора имати сигнално ракетни пиштољ са довољно црвених, бијелих и зелених ракета који се користе за упозорење и ванредне ситуације.

Уколико летилиште не располаже ракетним пиштољем, као замјена могу се користити и црвена и бијела заставица, димензија 80цмх120цм за исту намјену.

(2) Ако се летилиште користи ноћу треба имати сигнални рефлектор ручно покретљив у свим правцима и да омогућава давање црвених, бијелих и зелених свијетлосних сигнала, као и преноса обавијести морзеовим знацима који се користе за упозорење и ванредне ситуације.

Члан 15.

(Обезбјеђење летења на летилишту)

За вријеме провођења летења, летилиште мора бити обезбјеђено ватрогасном, спасилачком, санитарском, метеоролошком и комуникационом опремом и обученим особљем за одржавање и кориштење исте. Садржај опреме и број особља утврђује се зависно од врсте и броја зракоплова и обима зрачних операција за свако летилиште појединачно. Овим Правилником одређена је минимална опрема и број особља која летилишту морају бити обезбјеђена за вријеме кориштења.

Члан 16.

(Противпожарно и спасилачко обезбјеђење)

(1) Ватрогасно - спасилачка опрема треба минимално да задовољи ватрогасну категорију један и два (1-2), према ИСАО Анекс 14. дио први.

(2) Минимална ватрогасна опрема састоји се од:

- a) два противпожарна апарата по 14 кг сухог праха;
- b) два противпожарна апарата по 6 кг сухог праха;
- c) препоручује се један противпожарни апарат са 250 кг сухог праха;
- d) једна особа, стручно оспособљена за гашење пожара и одржавање опреме;

(3) Спасилачка опрема минимално треба да садржи:

- a) једна ватрогасна мала сјекира;
- b) једне маказе за сијечење лима;
- c) један шиљати нож;
- d) једна ручна пила за метал (бонсек) са шест резервних плата;
- e) једне маказе за метал;
- f) један алат за разваљивање (кљешта, чекић, полуга, комплет кључева и др.);
- g) један ватрогасни покривач за гашење;
- h) два пара заштитних рукавица од ватроотпорног материјала;
- i) два крампа и двије лопате;
- j) једна челична сајла промјера 15 мм и дужине 30 м;
- k) један рефлектор од 1.000 w са каблом дужине 50 м ако се летилиште користи ноћу.

(4) За вријеме летења опрема се треба налазити на лакој приколици или у аутомобилу уколико летилиште не располаже посебним возилом. За обимније спасилачке активности летилиште се треба ослањати на локалне ватрогасне спасилачке јединице.

Члан 17.

(Санитетско обезбјеђење)

- (1) Санитетска опрема минимално треба да садржи:
  - a) аптека за прву помоћ (маказе, краће и дуже, крамерова шина, завојни и потрошни материјал, алкохол, бензин, вата, газе, фластери, гумене рукавице);
  - b) једна носила и два покривача;
  - c) једна особа стручно обучена за пружање прве помоћи или медицински техничар;
  - d) опрема за вријеме летења мора се налазити у возилу са спасилачком опремом, уколико летиште не располаже посебним возилом;
  - e) садржај кутије апотеке прве помоћи мора се контролисати најмање једном годишње. Провјерена кутија треба бити запечаћена. За обимније медицинске услуге летиште се треба ослањати на локалне медицинске центре.

Члан 18.

(Метеоролошко обезбјеђење)

- (1) Метеоролошка опрема минимално треба да садржи:
  - a) показивач правца вјетра према члану 12. овога Правилника;
  - b) ручни анемометар за мјерење брзине приземног вјетра;
  - c) сигнални ракетни пиштољ према члану 14. овога Правилника који се користи за упозорење у случају наглог погоршања метеоролошке ситуације;
- (2) За дугорочне и краткорочне прогнозе времена треба се ослањати на метеоролошке службе најближе контроле летења или локалних метеоролошких станица.

Члан 19.

(Комуникациона и навигациона опрема)

Летиште за вријеме летења најмање треба имати

- a) једну фиксну или мобилну телефонску везу;
- b) једну радио станицу за везе руководиоца летења са ваздухопловима. Ако се проводи летачка обука ученика препоручује се радио станица и за дежурног летења.
- c) летишта која не располажу сопственим навигационим средствима према могућности и потреби користи средства сусједних аеродрома.

Члан 20.

(Објекти на летишту)

- (1) Ако летиште на коме бораве летјелице располаже са хангаром или прикладним простором за смјештај летјелица и опреме исти морају испуњавати техничке услове за сигуран смјештај.
- (2) Летиште на коме се изводи интензивније летење треба имати изграђену контролу летења у складу са потребама и могућностима;
- (3) Просторије за боравак особља могу бити изграђене као издвојене или у саставу хангара;
- (4) Летиште које располаже складиштем за гориво мора се придржавати свих мјера предострожности о сигурности складишта и процедурама за правилно складиштење и манипулисање горивом.
- (5) Сви објекти на летишту морају бити адекватно заштићени и обезбјеђени у односу на све редовне и ванредне околности и случајеве.

ДИО III. УСЛОВИ И НАЧИН ДОБИЈАЊА ПОТВРДЕ ОПЕРАТОРА ЛЕТИЛИШТА

Члан 21.

(Опште одредбе)

- (1) Ни једна особа не може користити летилиште у Босни и Херцеговини уколико не посједује важеће рјешење и потврду за кориштење издато од стране Дирекције за цивилно ваздухопловство БиХ.
- (2) Потврда и рјешење за кориштење може се издати особи која испуњава услове за издавање у складу са: Законом о ваздухопловству БиХ ("Службени гласник БиХ", бр. 02/04) и Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора ("Службени гласник БиХ", бр. 28/05) и одредбама овога Правилника.
- (3) За појединости које нису утврђене овим Правилником примјењују се стандарди и пракса ИСАО Анекс 14. и домаћи регулативни прописи који третирају ову област.

Члан 22.

(Провођење поступка за издавање потврде оператора летилишта)

- (1) Поступак за издавање, продужење, измјене / допуне, пријенос и отказивање потврде оператора летилишта проводи се према одредбама Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора према члановима од 15. до 74. прилагођен условима, захтјевима, стандардима и нивоу операција на летилишту.
- (2) Захтјев за издавање потврде за кориштење летилишта подноси се 60 дана прије отпочињања кориштења летилишта, а захтјев за продужење потврде подноси се 30 дана прије истека важности одобрене потврде.

Захтјев се подноси БХ ДЦА према обрасцу број 2 у прилогу Правилника о условима и начину издавања потврде аеродромског оператора. У захтјеву се попуњавају само подаци који се траже за летилиште.
- (3) На основу поднијетог захтјева, проводи се поступак за утврђивање испуњености услова на летилишту и сачињава записника о испуњености услова за кориштење летилишта. Уколико су сви услови испуњени БХ ДЦА ће издати рјешење о кориштењу летилишта (у коме се одређује период кориштења, ваздухоплови који га могу користити, услови и начин кориштења и ограничења за кориштење) и потврду за кориштење. Рјешење и потврда за кориштење издају се најдуже са роком важења до 12 мјесеци.
- (4) Оператор летилишта дужан је изградити Приручник за кориштење летилишта у складу са захтјевим из прилога број 7. овога Правилника. Правилник се доставља уз захтјев за издавање потврде оператора летилишта и представља саставни дио потврде оператора. Промјене у приручнику дозвољене само уз сагласност и одобрење БХ ДЦА.

ДИО IV- КОРИШТЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ ЛЕТИЛИШТА

Члан 23.

(Кориштење летилишта)

- (1) Оператор летилишта може користити летилиште само под условима и на начин који су одређени рјешењем о кориштењу и одобреним Приручником за кориштење летилишта;

Оператер је дужан да од свих корисника захтјева да се придржавају одобрених услова за кориштење летилишта, и исти су дужни да их проводе.
- (2) Оператор је дужан да користи оперативне површине, објекте, опрему и уређаје у складу са њиховом намјеном и дозволом за кориштење.
- (3) Забрањује се кориштење летилишта уколико није извршено потпуно обезбјеђење летилишта у складу са члановима од 12. до 19. овога Правилника. Правилником за кориштење летилишта морају се прецизно одредити услови и начин руковођења летењем на летилишту, посебно одговорне особе за руковођење летења и њихове дужности.

-
- (4) Летиште треба бити доступно свим корисницима под истим условима. Услови за кориштење утврђују се између оператора и корисника летишта.
  - (5) За вријеме летења на летишту је забрањено кретање људи, возила и животиња, посебно по оперативним површинама.
  - (6) Оператор је дужан да обезбиједи осматрање кретања птица и дивљачи у подручју летишта и њихово растјеривање са оперативних површина.
  - (7) Оператор је дужан да дозволи слободан приступ овлашћеном особљу БХ ДЦА ради контроле провођења активности на летишту и да обезбиједи све потребне услове за обављање активности.
  - (8) Оператор летишта одлучује о времену отворености летишта, при чему је дужан узети у обзир потребе и захтјеве корисника летишта.
  - (9) Кориштење и обрађивање земљишта у близини маневарских површина као и у подручју летишта не смије угрожавати безбједност полијетања и слијетања ваздухоплова.
  - (10) Летиште се може користити док не наступе околности које мијењају услове за безбједно полијетање и слијетање ваздухоплова, прописане овим Правилником.
  - (11) Ако наступи промјена на полетно - слетној стази или у ближој околини која је од утицаја на безбједност летења, оператор летишта дужан је да престане са кориштењем таквог летишта и о томе одмах обавијести БХ ДЦА.
  - (12) Ако су у питању веће промјене на летишту (одређивање нове полетно - слетне стазе на истом летишту или промјена правца полијетања полетно - слетне стазе, нове препреке које би могле угрозити безбједност летења у непосредној близини летишта и сл.) оператор летишта подноси нови захтјев за издавање или промјену потврде за кориштење летишта.
  - (13) Ако се на летишту организују ваздухопловне манифестације или такмичења, оператор је дужан о томе обавијестити БХ ДЦА ради добијања сагласности. У обавијести се достављају подаци о: организатору, времену и мјесту одржавања, врсти такмичења и руковођењу и обезбјеђењу активности.

Члан 24.

(Одржавање летишта)

- (1) Оперативне површине, објекти, уређаји, опреме и инсталације на летишту морају се одражавати у исправном стању и редовно контролисати, ради обезбјеђења безбједног полијетања, слијетања и кретања летјелица по земљи.
- (2) Прегледи, поправке и одржавање летишта мора се вршити у складу са Правилником о одражавању и прегледању аеродрома и мјерама потребним за његову сигурну употребу, усклађени са потребама и условима на летишту.
- (3) Ако у току кориштења летишта чија је полетно-слетна стаза са коловозним застором, настану оштећења коловозног застора која могу угрозити сигурно летење ваздухоплова, летиште се не може користити док се полетно - слетна стаза не доведе у исправно стање.
- (4) Ознаке на летишту морају се поправити или замијенити новим чим постану неупотребљиве, односно недовољно уочљиве. Ознака се сматра недовољно уочљивом ако је мање од 70% укупне површине ознаке уочљиво и ако се промјенила основна боја ознаке.
- (5) Травнате површине треба редовно одржавати резањем траве и ваљањем ради отклањања неравнина. Дозвољене висине траве и раслиња на полетно-слетној стази и стази за вожење је 10 цм, а на осталим дијеловима 20 цм.

ДИО V - ПРЕЛАЗНЕ И ЗАВРШНЕ ОДРЕДБЕ

Члан 25.

(Оперативне наредбе генералног директора БХ ДЦА)

- (1) Генерални директор БХ ДЦА може Оперативним наредбама, ограничити употребу овога Правилника или одредити посебне и допунске услове у примјени овога Правилника уколико то буду

захтијевале одредбе прописа БиХ, као и уколико то буде произишло из захтјева регулативе ИСАО и ЈАА.

- (2) Оперативне наредбе садрже:
- а) разлог издавања;
  - б) примјенивост и дужину трајања;
  - в) радње и поступке које треба предузети.

Члан 26.

(Престанак важења раније објављеног Правилника)

Даном ступања на снагу овога Правилника престаје да важи Правилник о кориштењу летишта ("Службени лист СФРЈ", бр. 11/79).

Члан 27.

(Ступање на снагу)

Правилник ступа на снагу осам дана од дана објављивања у "Службеном гласнику БиХ".

Члан 28.

(Остале обавезе)

- (1) За појединости које нису утврђене овим Правилником примјењиваће се стандарди и праксе ИСАО Анекса 14. и домаћи регулативни прописи који се односе на ову област.
- (2) Сва оперативна летишта која су добила потврду и рјешење по ранијем Правилнику о кориштењу летишта дужни су да у року од 6 мјесеци од ступања на снагу овога Правилника, ускладе стање на својим летиштима према одредбама овога Правилника.

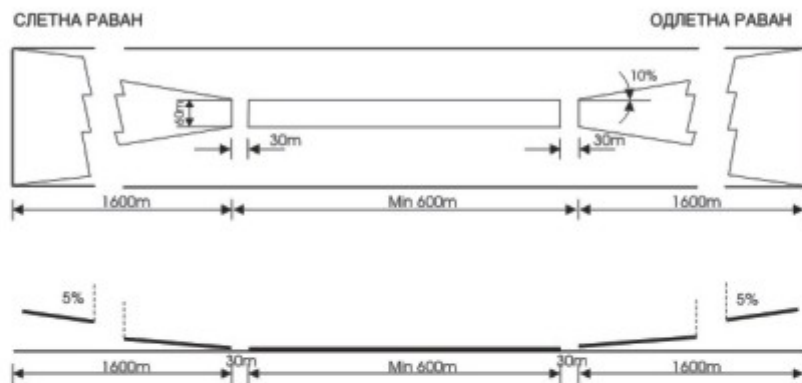

Број 02-292.3-78-1/07
24. јануара 2007. године
Сарајево

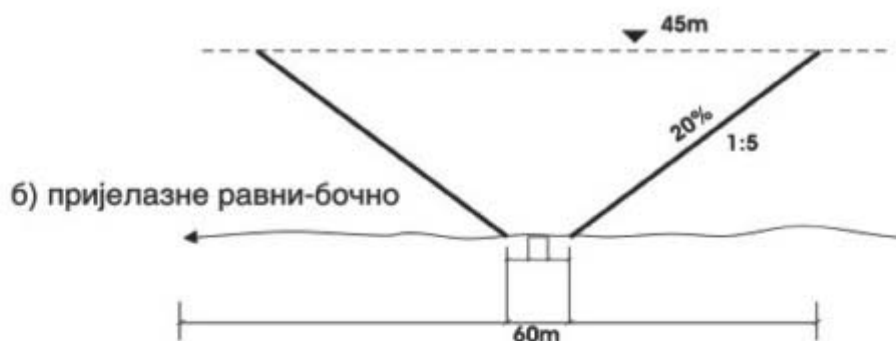
Генерални директор
Ђорђе Ратковица, с. р.

Прилог:1

Димензије летишта са прилазним и одлазним равнима

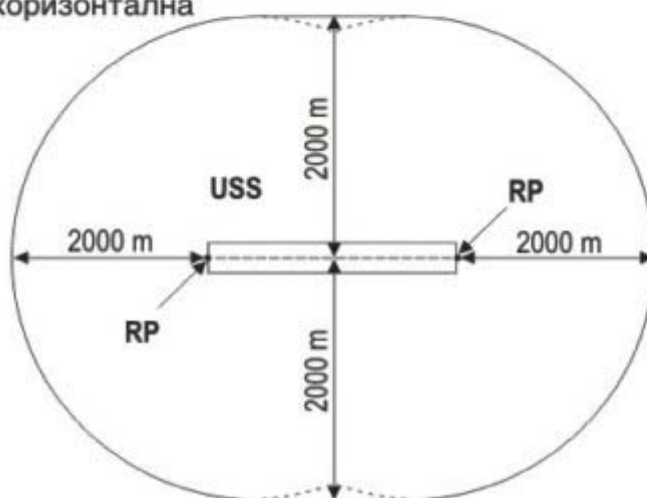
Равни ограничења препрека

а) прилазне и одлазне равни

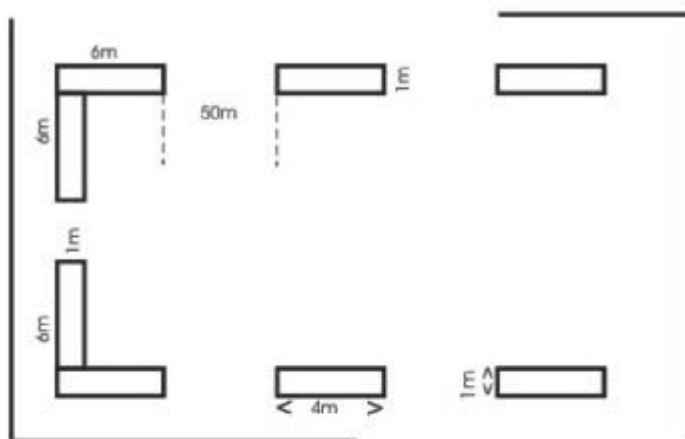

ц) унутрашња хоризонтална равна

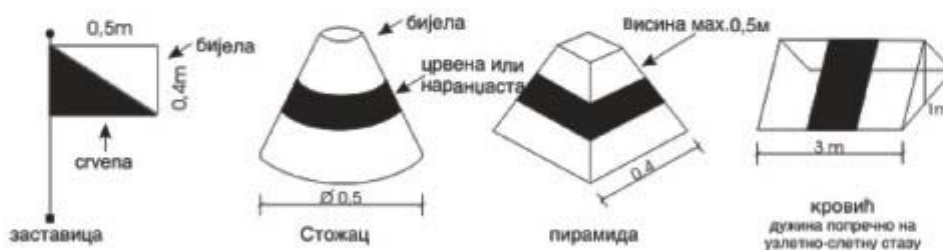

Ознаке за дневно означавање површина

- а) сталне непокретне ознаке за полетно-слетну стазу са травнатим застором

- б) Показивачи површине са травнатим застором

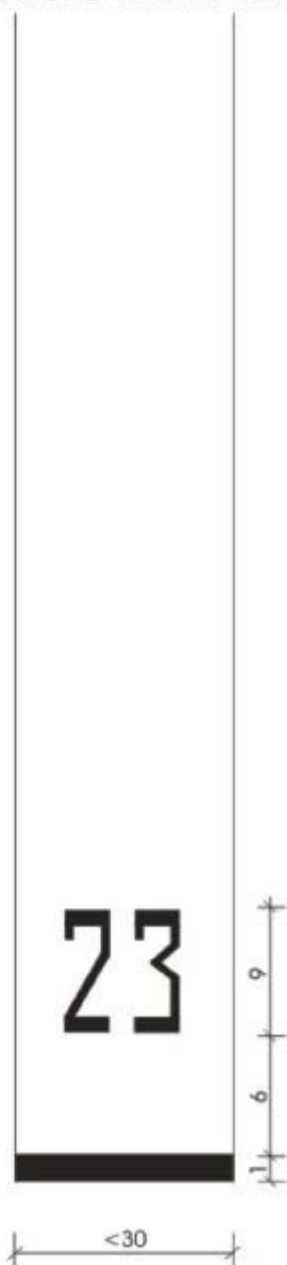

- ц) Ознака за пола дужине стазе

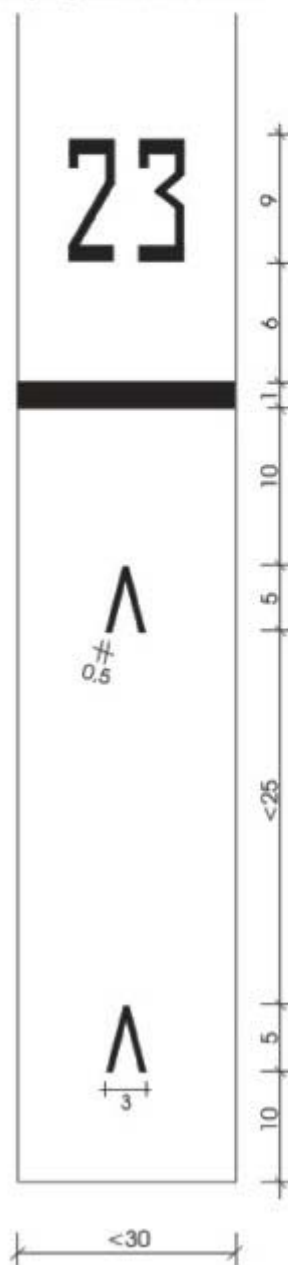

Ознаке узлетно слетне стазе с колничким застором за
стазе ширине мање од 30м

НЕИЗМЈЕШТЕН ПРАГ

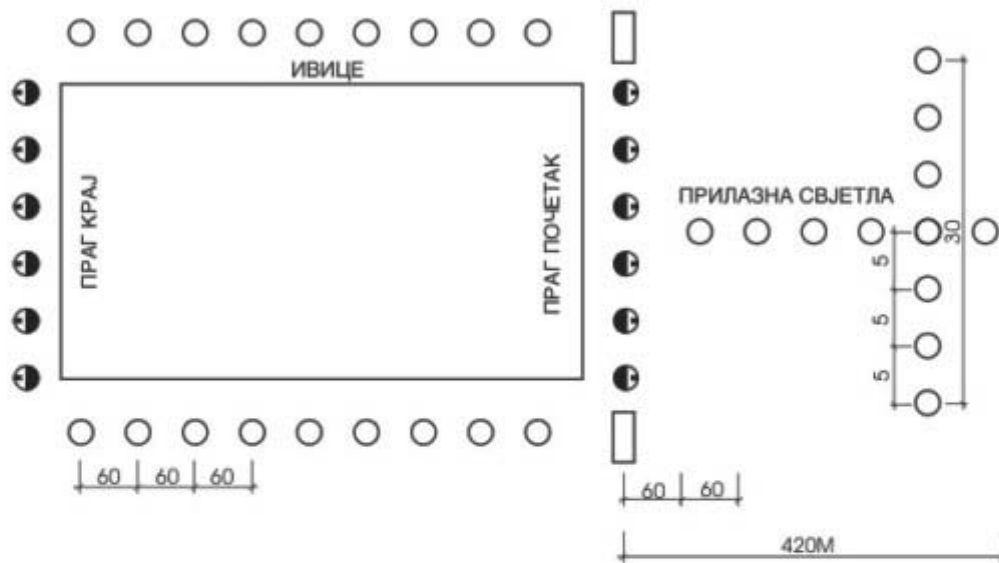

ИЗМЈЕШТЕН ПРАГ

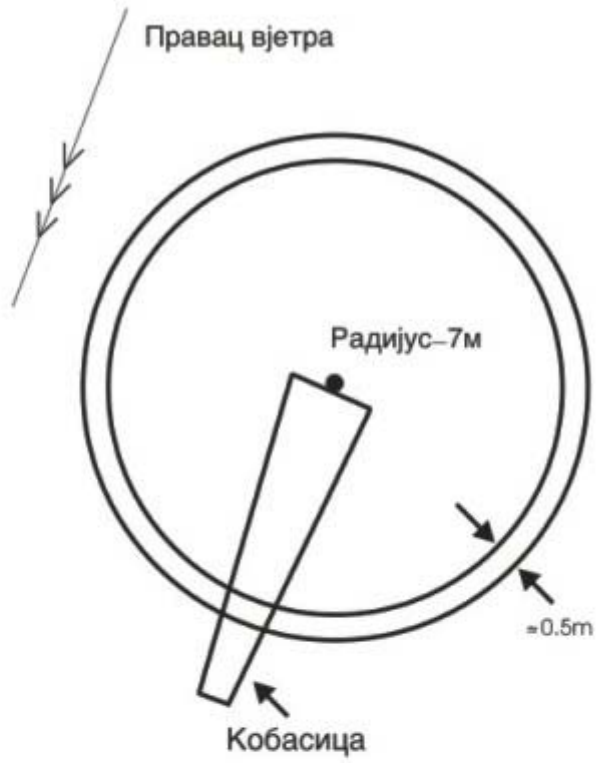

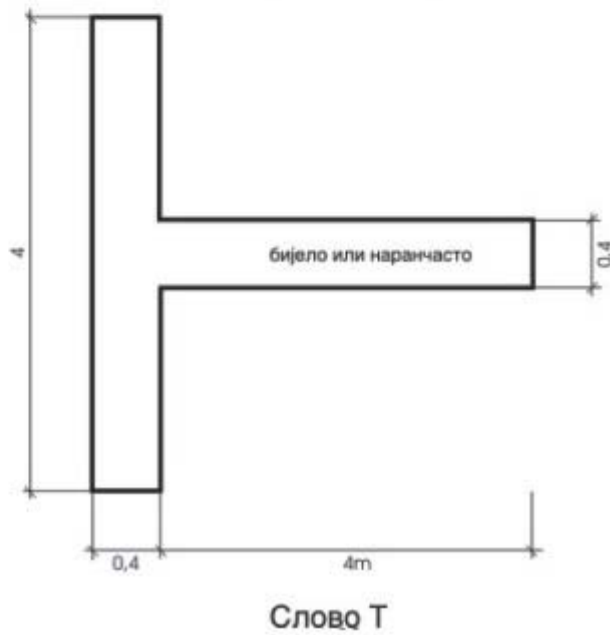
Ночно означавање површина

а) показивач правца вјетра

б) показивач правца слијетања

САДРЖАЈ ПРИРУЧНИКА ЗА КОРИШТЕЊЕ ЛЕТИЛИШТА

Приручник за кориштење летишта треба има облик и формат за једноставну примјену, да је одобрен од одговорне особе и да минимално садржи сљедеће:

ДИО ПРВИ-ВОЂЕЊЕ И КОНТРОЛА ПРИРУЧНИКА

1.1. УВОД

1.1.1. Намјена приручника

1.1.2. Кратак опис дијелова, њихов садржај и примјена

1.1.3. Изјава да приручник садржи упутства и процедуре којих се корисници летишта морају придржавати

1.2. СИСТЕМ ДОПУНА И ИЗМЈЕНА

1.2.1. Доступност и дистрибуција приручника

1.2.2. Допуњавање и ажурирање приручника, услови када се изводи, ко је одговоран за уношење допуна и измјена

1.2.3. Начин достављања допуна и измјена

1.3. ИЗУЗЕТА-ОЛАКШИЦЕ И ОГРАНИЧЕЊА У КОРИШТЕЊУ

ЛЕТИЛИШТА

ДИО ДРУГИ-НАМЈЕНА, ПОЛОЖАЈ И ОПИС ЛЕТИЛИШТА

2.1. Намјена летишта

2.2. Положај летишта од најближег насељеног места

2.3. Облик, величина, границе и карактеристике терена на и око летишта

2.4. Геграфске координате летишта-референтна точка летишта

2.5. Надморска висина летишта и деклинација

2.6. Референтна температура на летишту

2.7. Метеоролошке карактеристике и метеоролошки минимуми на летишту

2.8. Површине за кретање на летишту: основна стаза, полетно-слетна стаза и стаза за вожење, положај, подлога, дужина, ширина, уздужни и поречни нагиб, равност, носивост, означавање, сигурносне зоне и равни ограничења препрека са графичким приказом

2.9. Стајанка за летјелице: положај, димензије, подлога и носивост

2.10. Визуелна, навигациона и комуникациона средства на летишту

2.11. Објекти, средства и инсталације на летишту

2.12. Опрема на летишту: спасилачка, ватрогасна

, медицинска, метеоролошка и др.

2.13. Служба контроле летења

2.14. Снабдјевање горивом и мазивом на летишту

2.15. Контрола дивљачи и птица на летишту

2.16. Кретање особа и возила на летишту

2.17. Друге службе и сервиси на летишту

2.18. Ограничења и забране на летишту

2.19. Одржавање летишта: планови, прегледи, оправке и одржавање површина за кретање летјелица

ДИО ТРЕЋИ-ЗОНА ЛЕТИЛИШТА И ПОСТУПЦИ ЗА ЛЕТЕЊЕ

3.1. Границе зоне летишта

3.2. Зоне на летишту: пилотажне зоне, зоне за једрење, зоне чекања, зоне за пробне летове, зоне за акробатско летење, зоне за групно летење, зона падобанских скокова, зона за моделарске активности, забрањене зоне и др.

-
- 3.3.Школски круг
  - 3.4.Процедуре одласка и доласка на летилиште
  - 3.5.Тачке обавезног јављања
  - 3.6.Терени за принудно слетање
  - 3.7.Организација и руковођење летењем: најава,одобравање, припрема за летење,састав екипе за руковођење летењем и дужности и обавезе чланова, документација и евиденција и начин вођења, извјештавање и др.
  - 3.8.Ванредни поступци,начин обавјештавања и извјештавања
  - 3.9.Систем сигурносног управљања на летилишту:организација управе,дужности и провођење процедура, превентивне мјере за спречавање угрожавања безбједности летења и несрећа и др.

ДИО ЧЕТВРТИ-ПЛАН ЗА ВАНРЕДНЕ СИТУАЦИЈЕ НА ЛЕТИЛИШТУ

- 4.1.Руковођење ванредним ситуацијама на летилишту: одговорне особе, организације и средства која се ангажују, начин позивања и ангажовања, бројеви телефона, оперативни центар за управљање кризном ситуацијом.
- 4.2.Процедуре за дјеловање у ванредним ситацијама:
  - поступак и начин узбуњивања;
  - ванредне ситуације са летјелицама на земљи и у ваздуху;
  - несреће са летјелицама на летилишту и ван летилишта;
  - пожар на летилишту;
  - елементарне непогоде: земљотрес, поплава, олуја и др.
  - незаконито дјеловање:отмица ваздухоплова,саботажа,пријетња бомбом, анонимне дојаве;
  - опасне материје;
  - вјежбе за ванредне ситуације на летилишту и тестирање плана.

ДИО ПЕТИ-ПРИЛОЗИ

- 5.1.Карта размјера 1: 25000 или 50000 са уцртаним границама зоне летилишта, зонама за летење, школскм кругом, начином одласка и повратка на летилиште, забрањеним зонама.
- 5.2.Графички приказ на карти размјера 1: 10000 размјештаја маневарских и других површина и објеката на летилишту.
- 5.3.Карта препрека са уцртаним површинама ограничења и препрекама посебно у одлетној, прилазној и прелазној равни.

Напомена:садржај приручника за кориштење летилишта треба ускладити са стварним условима, потребама и операцијама на летилишту. Изнесени садржај задовољава услове за кориштење спортских и привредних летилишта на којима се проводе ваздухопловне дјелатности спортског и аматерског летења и превоза за сопствене потребе. За остале дјелатности, пружање услуга из ваздуха, авио-такси превоз и панорамско летење, приручник треба бити допуњен у складу са додатним условима које се прописују за добијање потврде за обављање ових дјелатности. Приручник за посебна летилишта-терене по обиму и садржају треба прилагодити условима и активностима на истом.